

Altındere Valley National Park Taşköprü Plateau-Seslikaya Way Tour Route Project

Buket ÖZDEMİR IŞIK^{1*}

¹: Avrasya University, Faculty of Engineering and Architecture, Department of Architecture, Trabzon

*: Corresponding Author, ozdemirbuket@gmail.com

DOI: 10.16950/iujad.338578

Abstract

People under intense stress and work have now begun to spare their spare time and holidays to explore nature. This discovery has enabled the increase of recreation and tourism activities today, especially allowing natural areas with historical and cultural heritage to be preferred for sightseeing purposes. However, protected areas such as protected national parks, nature parks, and protected areas are causing the destruction of their natural environment and the destruction of their cultural heritage due to the increase in visitor potential.

In this context, a new hiking route was determined in this study to protect the Sümela Monastery within the boundaries of Altındere National Park and the national park of Maçka district of Trabzon province and to spread the visitor intensity to the area. When planning this route, firstly, the protection of cultural and natural values was aimed and the designs, which avoided the nature of the area, were avoided. In this area, alternative viewing points are planned by determining the 11.2 km walking route and the viewing areas facing the Sümela Monastery. The materials used in the field are steel as carrier, wood and stone as coating. Vehicle traffic was not introduced into the area, but only controllable passage was given for the local villagers. With this planning approach, it is aimed to protect the natural and cultural texture of the Sümela Monastery.

Keywords: Recreation, tourism, Altındere National Park, Sümela Monastery, hiking route

Suggested Citation

Özdemir Işık, B. (2017). Altındere Valley National Park Taşköprü Plateau-Seslikaya Way Tour Route Project. *Inonu University Journal of Arts and Design*, 7(16). 50-64. DOI: 10.16950/iujad.338578

Extended Abstract

When considered in terms of resource values, the resources of a region must be benefited from at the utmost level in order that the region can develop. In this respect, it is required that the preservation of cultural and tourism resources utilized in the region be paid attention on the purpose of providing sustainability in tourism. The significance of values that are protected is that they allow the living culture and heritage of regions, their characteristic rights and wrongs, and their behavioral patterns to be passed down as well as conserving the history. Touristic and recreational activities are organizations for people so as to recognize, experience and learn social and cultural values of not only sightseeing places but also areas they discover, and make an economic contribution to that region. In this respect, alternative solution proposals must be brought forward in order to develop tourism in heritage regions. It has been declared that many of designated national park areas and conservation areas will basically allow for spiritual regeneration and recreational activities. However, bringing these areas into service will lead to some ecological concerns. Extending user capacity of national parks and protected areas unavoidably causes deterioration of these areas as well. In this regard, the purpose of this study is to determine an alternative hiking and recreational route for "Sumela Monastery", having cultural heritage value and located in the national park "Altındere" that gained the national park status in 1987 and has very high heritage values.

The monastery is visited by about 600.000 people in a year and the increase in the number of visitors has required an alternative hiking route to be determined. The proposed route has been designated as "the road of Taşköprü Plateau to Seslikaya" found in the national park and overlooking the monastery by Trabzon Regional Directorate of Forestry. Along this route, what has required is to plan journey destinations

at different elevations and a 11,1km length hiking trail.

As the planning area is part of the sustainable protected area, site selection and material requirements must be paid attention while planning decisions are being made. Primarily, a 15-day land survey was conducted. Following the measurements in the field, coordinates for sightseeing destinations and hiking track were specified. Created after the numeric data was integrated into AutoCAD software application, two-dimensional drawings were converted to visual form by means of 3dsMAX. Finally, cost calculation was made in line with the planning and the Project was made ready for tender phase.

Transportation routes, which were once used for military, religious, commercial and social purposes, have today been serving mostly for touristic purposes and becoming more functional in protecting and introducing cultural and natural heritage. The existence of historical and cultural heritage increases the nature of regions and the number of potential visitors. When considered in terms of recreational activities, walking tracks and resting spots are more preferred by users. Aksu et al. (2017) examined the supplementary equipment of the national park with regard to natural, cultural and recreational landscape values as part of the study they conducted in Altındere National Park. In the study, they state that the protected natural recreation areas create integrity with the supplementary equipment and emphasize that authentic and various equipment enhancing the function and quality of recreational activities in an area could be the symbol values of the area. For this reason, viewing platforms should be erected on places that are most clearly seen in an area. When considered in terms of recreation, these platforms allow various activities to be performed in the area, and are preferred particularly due to beautiful view in rural areas by visitors. These platforms that

Altındere Valley National Park Taşköprü Plateau-Seslikaya Way Tour Route Project

are used primarily for the purpose of taking pictures and watching beautiful scenery also serve as resting spots during walks. Therefore, to locate viewing platforms in areas especially overlooking historical structures will meet visitors' resting requirements as well. On the other hand, increase in potential usage of an area will lead to disruption of the area. Beside this, increase in unplanned usage of recreational facilities within the bounds of national parks will have a negative impact on national parks. In this study, it is suggested that passage of vehicles be allowed under control only for transhumance. For visitors, a walking track and a bike way are planned considering the protection of natural resources. Site selection of the intended platforms has been previously carried out by Trabzon Regional Directorate of Forestry. In order that the platforms are in conformity with natural texture, wooden construction materials

and static steel construction are used. Planning no architectural structures for the requirements of WC/restroom and food & beverage is recommended because the forest-interior recreation area at the endpoint of walking track maintained by the Regional Directorate of Forestry is found adequate to meet all these requirements.

While the management program of national parks is being prepared, planning decisions must be made in accordance with the current potential of the area. Natural, cultural and ecological factors must be also initially appraised when the field properties are considered. Other than the requirement of usage in the field, spatial analysis must be abstained from. The field properties must be analyzed properly in planning the variety of activity and controlled usage must be provided.

Altındere Vadisi Milli Parkı Taşköprü Yaylası- Seslikaya Yolu Tur Güzergâhı Projesi

Buket ÖZDEMİR IŞIK^{1*}

¹: Avrasya Üniversitesi, Mühendislik - Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Trabzon

^{**}: Sorumlu yazar, ozdemirbuket@gmail.com

DOI: 10.16950/iujad.338578

Özet

Yoğun stres ve çalışma altındaki insanlar artık boş vakitlerini ve tatil günlerini doğayı keşfetmek için ayırmaya başlamışlardır. Bu keşfediş, günümüzde rekreasyon ve turizm faaliyetlerinin artmasına olanak tanımış, özellikle tarihi ve kültürel mirasları içerisinde bulunduran doğal alanların gezip görme amaçlı daha çok tercih edilmesine olanak sağlamıştır. Ancak koruma altında olan milli park, tabiat parkı, sit alanı gibi korunan alanlar ziyaretçi potansiyellerindeki artıştan dolayı doğal çevrelerinin yok olmasına ve kültürel mirasların zarar görmesine neden olmaktadır.

Bu bağlamda bu çalışmada da Trabzon ili Maçka ilçesi Altındere Milli Parkı ve milli park sınırları içerisinde bulunan Sümela Manastırı'nın korunması ve ziyaretçi yoğunluğunun alana yayılması için yeni bir yürüyüş rotası güzergâhı belirlenmiştir. Bu güzergâhın planlaması yapılırken, öncelikle kültürel ve doğal değerlerin korunması amaçlanmış ve yörenin doğasını bozacak tasarımlardan kaçınılmıştır. Alanda 11.2 km'lik yürüyüş güzergâhı ve Sümela Manastırı'nı karşıdan gören seyir alanları belirlenerek alternatif seyir noktaları planlanmıştır. Alanda kullanılan malzeme taşıyıcı olarak çelik, kaplama olarak ahşap ve taşdır. Alan içerisinde taşıt trafiği sokulmamış sadece yaylacılar için kontrollü geçiş verilmiştir. Bu planlama yaklaşımı ile birlikte Sümela Manastırının doğal ve kültürel dokusunun korunması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, turizm, Altındere Milli Parkı, Sümela Manastırı, yürüyüş rotası

Önerilen Atıf

Özdemir Işık, B. (2017). Altındere Valley National Park Taşköprü Plateau-Seslikaya Way Tour Route Project. *Inonu University Journal of Arts and Design*, 7(16). 50-64. DOI: 10.16950/iujad.338578.

Altındere Valley National Park Taşköprü Plateau-Seslikaya Way Tour Route Project

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun eski çağlardan beri seyahat etmesi kültürler arası etkileşimi ortaya çıkarmış olup (Dinçer ve Ertuğral, 2000) tarihi süreç içerisindeki bu etkileşimler turistik bölgelerin oluşmasına olanak tanımıştır. Bu açıdan doğa turizminin sürdürülebilirliği yerel kültürün, geleneksel yapıların ve doğal çevrenin korunması ile birlikte desteklenmektedir (Kiper ve Arslan, 2007). Kaynak değerleri açısından değerlendirildiğinde, bir bölgenin kalkınması için kaynaklarından en üst seviyede yararlanılması gerekmektedir (Prifi ve Zenelaj, 2013; Eryılmaz ve Zengin, 2015). Bu açıdan turizmin sürekliliği açısından yöreye ait kullanılan kültürel ve turizm kaynaklarının korunmasına dikkat edilmelidir (Erdoğan, 2003; Uygur ve Baykan, 2007). Korunan değerlerin önemi, o bölgenin yaşam kültürünün ve mirasının, kendine özgü doğru ve yanlışlarının, davranış kalıplarının nesilden nesillere aktarılmasını sağlayarak, tarihlerini de yaşatmaktır (Albayrak, 2013).

Doğal kaynakların kullanım alanları, hızlı artan nüfus, sanayileşme ve teknolojik gelişmelerden dolayı sürekli genişlemekte olsa bile, bunun sonucunda kaynak değeri üzerindeki baskılar artmaktadır (Kervankıran ve Eryılmaz, 2014). Bu açıdan özellikle kırsal bölgelerde bulunan kültürel ve tarihi mirasların, turizme açılmadan önce doğal kaynak değerlerinin korunması için önlemler alınmalıdır. Ülkemizde keşfedilmiş turizm bölgeleri dışında, henüz keşfedilmemiş veya yeterince ilgi gösterilmeyen birçok bölge potansiyel bir değer oluşturmaktadır (Eryılmaz ve Zengin, 2015). Çevresel, sosyal ve kültürel kaynak değerlerinin daha çok kullanıldığı kırsal alanlarda kaynaklar üzerinde olumlu ve olumsuz etkiler ortaya çıkabilmektedir. Bu bağlamda kırsal alanların turizm açısından planlanırken tüm yönleri ile ele alınarak planlanması gerekmektedir (Arslan Muhacir ve Özdemir, 2017). Kırsal alanlar içerisindeki tarihi ve kültürel yapıların birçoğu milli park sınırları içinde olup, çevresiyle birlikte korunmaktadır. Dünya Koruma Birliği (IUCN); bir alanın milli park olabilmesi için üç temel niteliğin olması gerektiğini belirlemiştir. Bunlar alanın doğal, kültürel veya rekreasyonel kaynak değerleri açısından az bulunur olması,

alanın korunmaya ihtiyacı olması ve alanın korunabilir alan olmasıdır.

Dünyadaki milli parkların ve korunan alanların bir çoğunun temel de ruhsal açıdan yenilenme ve rekreasyonel faaliyetlere imkan ve olanak sağlamak için ilan edildiği belirtilmiştir (Eagles vd, 2002; Kervankıran ve Eryılmaz, 2016). Korunan alanların ülke yüz ölçümlerine oranı ülkenin doğal ve kültürel değerlerine karşı bakış açılarını ortaya çıkarmaktadır. Türkiye bu oranda yetersiz olsa bile, 1960 yılında 4 olan milli park sayısı 2015 yılında 40'a ulaşmıştır (Şahbaz ve Altınay, 2015). Milli park sayısındaki artış değerlendirildiğinde, doğal, tarihi ve kültürel miraslarımızı korumak ve yaşatmak için son yıllarda daha çok çalışmalar yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca milli parklar doğa korumanın temelini oluşturuyor olsa bile, turizm ve rekreasyon açısından sundukları avantajlar ile de ayrıca önem taşımaktadır (Yücel ve Babuş, 2005; Kervankıran ve Eryılmaz, 2016).

Turistik gezilerde insanlar sadece bir yerden bir yere giderek gezilerini tamamlamakta, gittikleri yerlerin kültürel, toplumsal ve ekonomik değerleriyle de etkileşime girmektedir (Merdan ve Okuroğlu, 2016). Bu değerler rekreasyonel açıdan farklı etkinlik türlerinin oluşmasına olanak tanımakta ve alanın kullanım potansiyelinin ve tanınırlığının da artmasına katkı sağlamaktadır. Genellikle doğa yürüyüşleri ve buna bağlı olarak yürüyüş rotaları, tarihi ve kültürel mirasları gezip görmek amaçlı tercih edilen etkinliklerdir. Doğa yürüyüşünün, belirli zorlukları ve özellikleri olmasına rağmen, zamansal açıdan sınırlı süreler arasında düzenlenmekte olması (Topay, 2004), gezip görme amaçlı rekreasyon ve turizm faaliyetlerinde öncelikli tercih edilen etkinlik türlerindedir.

Bu çalışma tarihi değeri yüksek olan kırsal alanlardaki kültürel mirasların tanıtılması ve korunması adına yapılmış bir çalışmadır. Trabzon İli, Maçka İlçesinde bulunan, Altındere Milli Parkı 1987 yılı öncesi Mer-yemana Araştırma Ormanı olarak değerlendirilmiş ve Ulusal Park 1987 yılında milli park statüsüne girmiştir. Milli park sınırları toplamda 4800 hektar (Atasoy ve ark,

1985; Aksu, 2015) olup, Trabzon merkezine 49 km. uzaklıkta bulunmakta ve ortalama 2500 metre yükseltilindedir (Sakıcı 2005; Aksu , 2015). Kentin önemli doğal ve kültürel kaynak değeri olarak yıl içerisinde yaklaşık 600.000 kişi tarafından ziyaret edilen ve birçok farklı faaliyetler (doğa yürüyüşü, kamçılık...) için kullanılan Sümela Manastırı için T.C Orman ve Su İşleri

Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar ve Genel Müdürlüğü idaresinde alternatif yürüyüş rotasının uygulamasının yapılması hedeflenmektedir. Bu araştırmada ilgili konu kapsamında yapılması planlanan ihale için proje önerisi geliştirilmiştir.” şeklinde bir ifade önerilmektedir.

2.MATERYAL- METOT

2.1. Materyal

Altındere Milli Parkı'nın ana kaynak değeri olan Sümela Manastırı, tabiat güzelliği ve tarihi teması ile Doğu Karadeniz'in en çok bilinen köşesidir (Ayan vd., 2009). Bu açıdan Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü tarafından “Taşköprü Yaylası – Seslikaya yolu tur güzergâhı”nın, Sümela manastırını gören alternatif yürüyüş rotası olmasına karar verilmiştir. Proje gerek ziyaretçi yoğunluğunu azaltacağı gerekse alanda farklı bir gezi rotası oluşturması açısından önem arz etmektedir. 11.1 km uzunluğundaki “Taşköprü Yaylası-Seslikaya Yolu”nun tamamı sürdürülebilir sit alanı içerisinde yer almaktadır. Bu milli

park Uzun Devreli Gelişme Planı içinde yer alan 3. tur güzergahıdır. (Şekil 1). Proje alanı, milli park sınırı içinde kalan; 7650 metrelik alan için planlanmıştır. Alan görsel peyzaj değeri açısından en zengin güzergâhlarından biri olup, peyzaj değeri açısından ladin ormanları içerisinde ve su düşüşleri görülen alanları içermektedir. Parkur, 1540 metre yükseklikten başlayıp 1640 metre yüksekliğe kadar çıkmaktadır. Güzergâh yolu düz ve eğimli alanlar olmakla birlikte, kot aralığı olarak az eğimli olmasından dolayı, yürüyüş ve bisiklet yolu için en ideal parkur alanı olarak seçilmiştir.

Şekil 1. Çalışma alanı

2.2. Metot

Alan için yapılan analitik etüt aşamasında elde edilen veriler, sentez aşamasındaki değerlendirmeler sonucu, Milli Park alanı içinde farklı bölgelere ayrılmıştır. “Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanları” kesin korunacak hassas alanlar veya nitelikli doğal koruma alanlarını etkileyen, koruma bölgeleri ile bütünlük gösteren, korumaya katkı sağlayacak, doğal ve kültürel bakımdan uyumlu düşük yoğunlukta faaliyetler, turizm ve yerleşimlere izin veren alanlardan oluşmaktadır (URL 1).

Yapılan bölgeleme çalışması ile; alanın kaynak değerlerinin devamlılığının sağlanması, doğa koruma ve geleneksel kaynak kullanımı arasında sürdürülebilir bir denge sağlanması, farklı yasal statülerden kaynaklanan tüm gerekliliklerin karşılanması, ortak özelliklere ve sorunlara sahip alanların tanımlanması, plan kararlarının, mülkiyet deseni de dikkate alınarak tanımlanan bölgeler için ayrı ayrı geliştirilmesi, planın uygulanabilirliğinin artırılması, etkin bir idari organizasyon için zemin hazırlanması ve alanın sosyo-ekonomik gelişimine

Altındere Valley National Park Taşkoprü Plateau-Seslikaya Way Tour Route Project

yönelik önerilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Altındere Vadisi Milli Parkı için geliştirilen bölgelerin sınırlarını; ana kaynak değerlerini oluşturan doğal yaşlı orman alanları sınırları, Sumela Manastırı, kaynak değerlerinin hassasiyeti, nadirliği ve endemiklik durumu, ekosistem bütünlüğü, peyzaj çeşitliliği ve türleri için uygun yaşam alanı genişliği, alandaki su kaynaklarının hidrolojik sınırları, ekolojik öneme sahip alanların sınırları, doğal yapıdaki müdahale düzeyi, antropojenik baskı düzeyi ve arazi kullanım ve mülkiyet deseni esas alınarak

tanımlanmış ve bu kriterler doğrultusunda alan; hassas koruma, sürdürülebilir kullanım, kontrollü kullanım bölgesi olmak üzere üç bölgeye ayrılmıştır (Anonim, 2015). Tablo 1’de bölgeler alt maddeleri ile birlikte verilmiştir. Doğal alanlarda arazi ve su kullanımını rekreasyonel eylemlerin çoğunda önemli bir yere sahiptir. Bu önemi sağlayan alan içerisindeki ormanlık bölgelerdir. Ormanların ve çevrelerinin rekreasyonel ve turizm değerleri tüm dünyada farkına varılmaya başlanmıştır (Sun ve Walsh, 1998; Hill ve Courtney, 2006; Aksu, 2015).

Tablo 1. Milli Park bölgesel ayırım (Anonim, 2015).

Hassas Koruma Bölgesi	
1	Doğal yaşlı ormanlar (doğu ladini ağırlıklı ibreli ormanlar, Doğu Karadeniz göknarı ağırlıklı ibreli ormanlar, ladin-göknar-kayın karışık ormanı),
2	Koruma kararlarının en yoğun olarak uygulanacağı ve insan faaliyetlerinin büyük oranda kısıtlanacağı alanlar,
3	Dünya Koruma Birliği’ne (IUCN) göre tehdit ve tehlike altında olan bitki türlerinin yayılış alanları ile fauna elemanları açısından özel önem arz eden alanlar,
4	Sümela manastırı
Sürdürülebilir Kullanım Bölgesi	
1	Hassas koruma alanı dışında kalan alpin ve subalpin alanlar
2	Hassas koruma ve kontrollü kullanım alanları geçiş bölgeleri,
3	Meryemana deresi ve kolları,
4	Otlatma yapılan alanlar, mera alanları
5	Tur güzergâhları, yaban hayatı gözlem kule ve noktaları, manzara seyir noktaları, mola noktaları
Kontrollü Kullanım Bölgesi	
1	Yayla yerleşim yerleri, terk edilmiş kırsal yapılar, mezarlar ve özel mülkiyete konu olan alanlar,
2	Turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği alanlar,
3	Rekreasyonel faaliyetlerin gerçekleştiği alanlar
4	Günübirlik kullanım alanları, idare ve ziyaretçi merkezi,
5	Giriş kontrol noktaları, tanıtım ve hizmet birimleri,
6	Konaklama tesisleri
7	Teleferik hattı

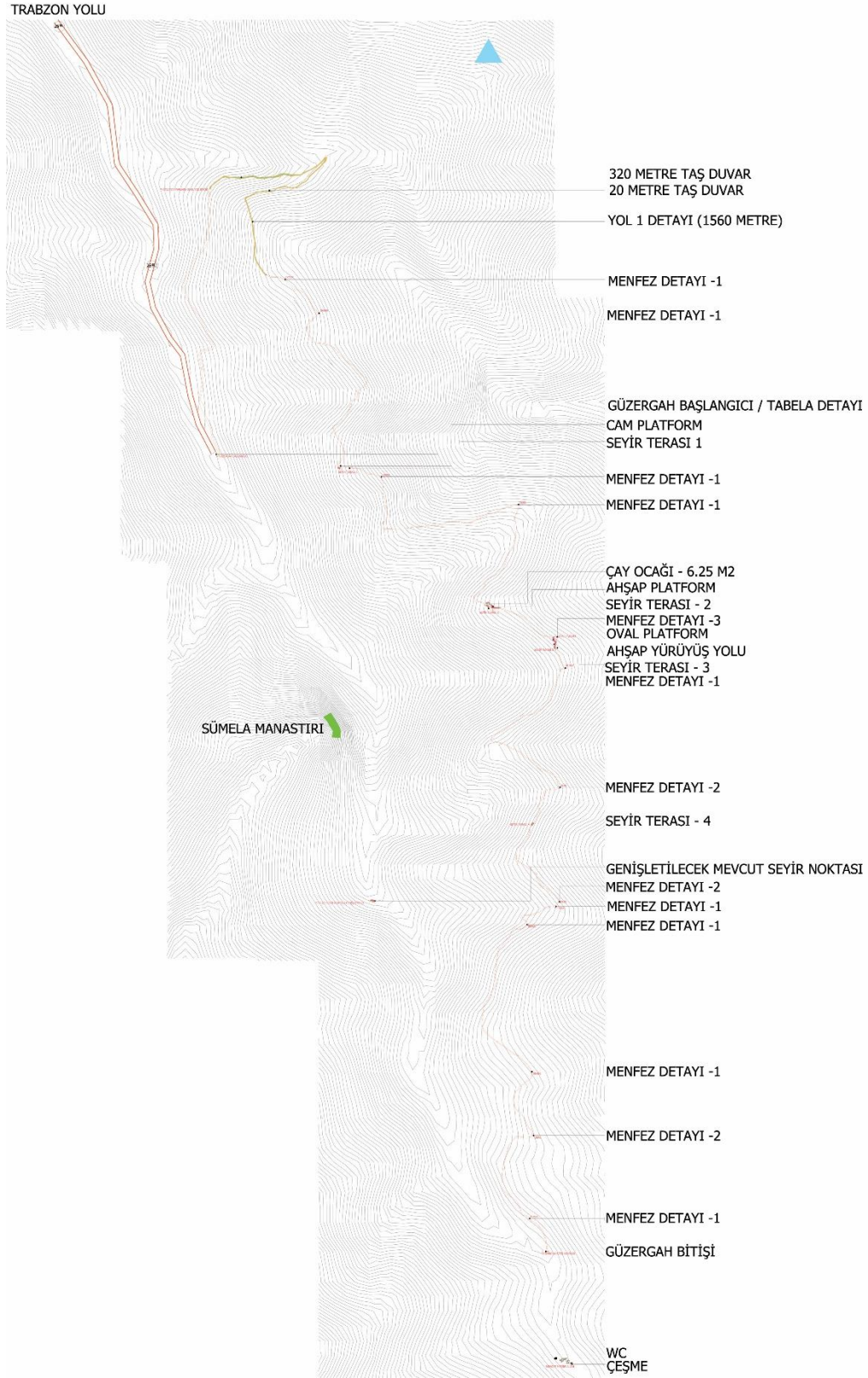
Çalışmada öncelikle arazi ve etüt çalışması yapılarak alana ait veriler T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığından temin edilmiştir. Alandaki seyir noktalarının ve yürüyüş parkurunun belirlenmesi için koordinat noktaları 15 günlük arazi çalışması süresince alınmış ve bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Ölçümler hava koşulları sebebiyle 2016 Eylül ayında gerçekleştirilmiştir. Arazi eğimleri ve koordinatlar harita üzerine çakıştırılarak planlama aşamasına geçilmiştir

(Şekil 2). Öncelikle NetCAD programında belirlenen koordinatlar sayısal olarak AutoCAD programına entegre edilmiş ve iki boyutlu hazırlanan planlar 3dsMAX programı ile üç boyutlu görseller haline getirilerek alan içerisindeki konumları belirlenmiştir. Koordinatları belirlenen seyir noktalarının ve yürüyüş parkurunun son olarak maliyet hesabı yapılarak proje hazır hale getirilmiştir.

Tablo 2. Projede istenilen alanların nokta koordinatları

MAHAL LİSTESİ	
1	45 METRE İSTİNAT DUVARI (815.32 METREDE)
2	175 METRE İSTİNAT DUVARI(1576.45 METREDE)
3	20 METRE İSTİNAT DUVARI YOLUN ALTINDA(2579.24METREDE)
4	1-MENFEZ DETAYI -1(3216.63 METREDE)
5	2-MENFEZ DETAYI -1(3466.01 METREDE)
6	3-MENFEZ DETAYI -1(4763.71 METREDE)
7	4-MENFEZ DETAYI -1(5772.48 METREDE)
8	AHŞAP PLATFORM
9	SEYİR TERASI- 2
10	5-MENFEZ DETAYI -3 (6836,81 METREDE)
11	OVAL PLATFORM
12	AHŞAP YÜRÜYÜŞ YOLU
13	SEYİR TERASI – 3 (6899.58 METREDE)
14	6-MENFEZ DETAYI -1 (7024.28 METREDE)
15	7-MENFEZ DETAYI -2 (8042.38 METREDE)
16	SEYİR TERASI – 4 (8304.89 METREDE)
17	8-MENFEZ DETAYI -2 (8841.59 METREDE)
18	9-MENFEZ DETAYI -1 (8871.67 METREDE)
19	10-MENFEZ DETAYI -1 (9107.33 METREDE)
20	11-MENFEZ DETAYI -1 (10109.20 METREDE)
21	12-MENFEZ DETAYI -2 (10509.14 METREDE)
22	13-MENFEZ DETAYI -1 (11095.06 METREDE)
23	SEYİR TERASI 5- MEVCUTTAKİ GENİŞLEYECEK
24	MESİRE ALANI WC YAPIMI
25	MESİRE ALANI ÇEŞME YAPIMI

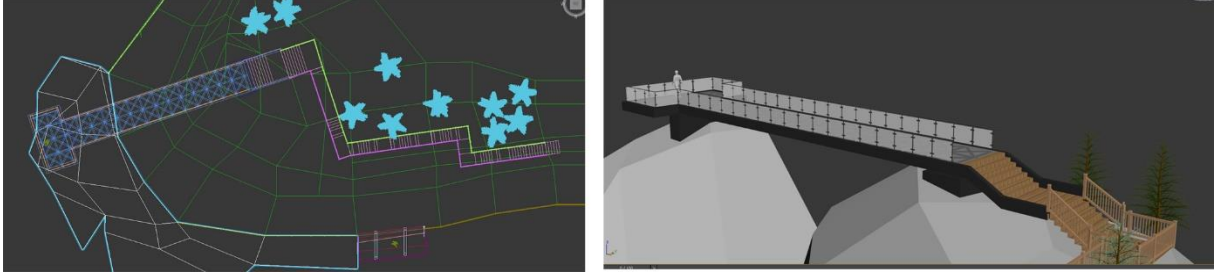
Altındere Valley National Park Taşköprü Plateau-Seslikaya Way Tour Route Project

Şekil 2. Proje uygulama noktaları

3. BULGULAR

Tasarım aşamasında alanın Milli Park sınırları içerisinde olmasından dolayı yasal düzenlemelere özellikle dikkat edilmiştir. Yol güzergâhının tamamı sürdürülebilir koruma bölgesi içerisindedir. Alan içinde bulunan seyir terası 1 olarak tasarlanan cam seyir terası ve alt platform milli parklar alanı dışında olmasından dolayı şu anki imalat listesinden çıkarılmıştır (Şekil 3). Bu nokta alan için en vurgulu nokta olmasına rağmen, yasal düzenlemeler yapıldıktan sonra uygulanması Orman ve Su İşleri Bakanlığınca uygun görülmüştür.

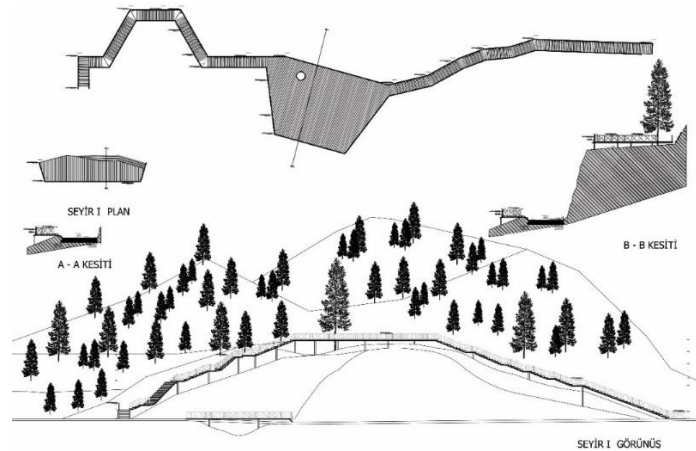
Şekil 3. Mülkiyet sorunsalının çözümünden sonra uygulaması planlanan cam seyir terası

Alanda seyir amaçlı tasarlanması istenilen noktalar özellikle Sümela Manastırını karşıdan gören noktalar olarak T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar tarafından önceden yapılmış analiz çalışmaları ile belirlenmiştir. 3 boyutlu modelleme programı ile modellenip görselleştirilen arazi üzerinde koordinat düzlemlerine uygun olarak düzenlemeler yapılmıştır.

Uygulama aşaması için kayalık arazi üzerindeki ahşap platformların yerinde ölçümler yapılarak uygulanması önerilmiştir. Yapımı planlanan ilk seyir terası projede Seyir Terası 2 olarak belirtilmiş olup, arazi yapısından dolayı iki farklı kotta tasarlandığı için mahal listesinde 8 ve 9 olarak sıralandırılmıştır (Şekil 4).

Şekil 4. Seyir terası 1 ve planlaması

Şekil 5. Seyir terası 1 plan ve kesitleri

Altındere Valley National Park Taşköprü Plateau-Seslikaya Way Tour Route Project

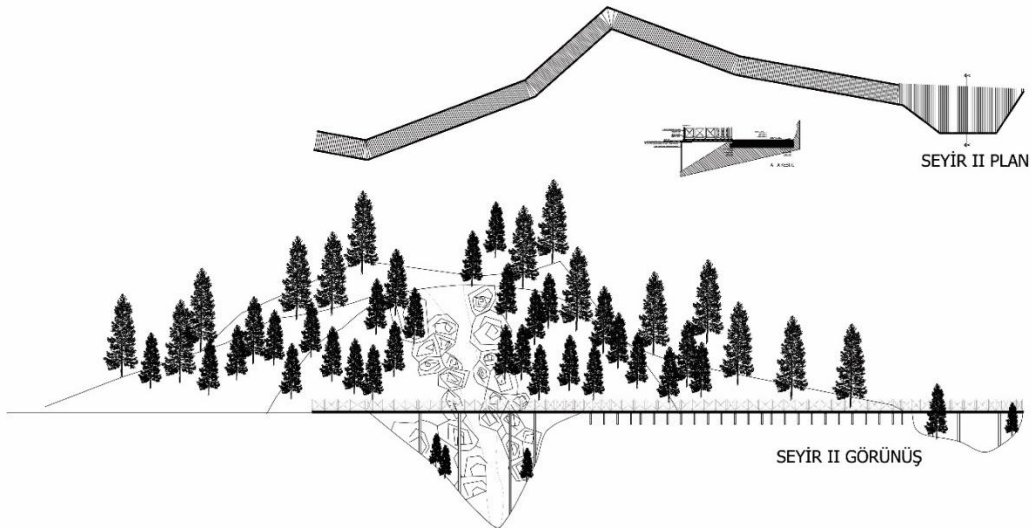
Bu nokta Sümela Manastırını tam karşıdan gören en güzel nokta olduğu için iki farklı kotta seyir platformu tasarlanmıştır. Ziyaretçi kitlesinin yoğunluğu düşünüldüğünde, seyir amaçlı alternatif kotların oluşturulması uygun görülmüştür. Bu alanda vaziyet planında belirtilen noktada yol üzerindeki kayalık bölgede ve yolun alt kotunda olmak üzere 2 parça şeklinde seyir terasları yapılacak olup, terasların taşıyıcı yapısı çelik konstrüksiyon olarak tasarlanmıştır. Kaya üzerine yerleştirilecek olan seyir terası için çelik konstrüksiyon üzeri ahşap basamaklar ile seyir terasının sabitlendiği kota çıkılması ve aksi yönde merdivenlerle iniş sağlanması gerekmektedir. Alan üzerinde ölü toprak ve bazı çalılıkların temizlenerek, basamakların taşıyıcılarının geleceği noktalar yerinde ayarlanmalıdır. Alanda mevcut olan ağaçların korunması gerektiği için

platform içerisinde kalan ağaçlar zeminde açılan açıklıklar ile korunmuştur (Şekil 5).

İkinci seyir terası (Seyir noktası 3) isimli terastır. Mahal listesinde 11,12 ve 13 numaralı bölgede planlanmaktadır (Şekil 6, Şekil 7). Seyir Terası 3; 3 farklı mekânsal parçadan oluşmaktadır. İlk parça bölge üzerinden geçen ırmağın üzerinde konumlandırılan 3 parçalı ahşap ile döşenmiş çelik bir yol, bitiminde yol ile birleşik 25 metrelik bir yürüyüş yolu ve sonunda bir seyir platformu ile sonlanmaktadır. Bu alan hem doğal güzelliği hem de tarihi yapıyı gören noktalardan biri olması açısından seçilmiş seyir alanıdır. Özellikle yaz aylarında, kışın biriken kar sularının oluşturduğu şelale görünümü alanın doğal güzellik açısından kalitesini arttırmaktadır. Bu alanda da çelik yapı üzerine doğal görünümü bozmamak için ahşap malzeme kullanılacaktır.

Şekil 6. Seyir terası 2 ve planlaması

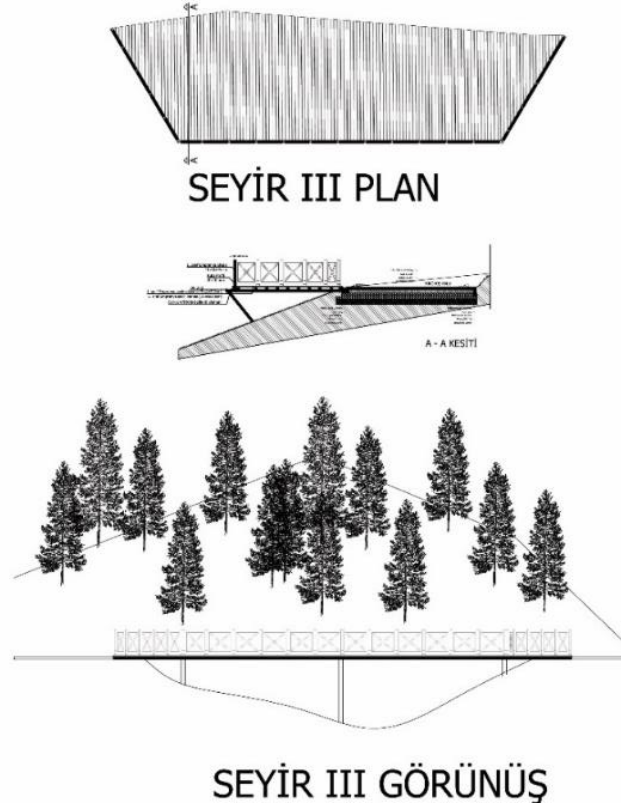
Şekil 7. Seyir terası 2 plan ve kesitleri

Yapımı planlanan 3. Seyir terası Seyir noktası 4 isimli platform olup, mahal listesinde 16 numara ile gösterilmiştir. Şekil 8 ve Şekil 9'deki alanda gerçekleştirilecek olan bu

platform tek parça olarak planlanmıştır. Platform yolun hemen yanında arazinin doğal eğimine uygun olarak çelik taşıyıcı konstrüksiyon merdiven tasarlanmıştır.

Şekil 8. Seyir terası 3 ve planlaması

Şekil 9. Seyir terası 3 plan ve kesitleri

5. seyir noktası Sümela'ya en yakın ve mevcuttaki tek platformdur. Projede seyir terası 4 olarak uygulanmıştır. Buradaki planlama mevcut alanın genişlemesi şeklinde olup mahal listesinde 23. numara ile belirtilmiştir (Şekil 10). Mevcut platformun

genişleyeceği alanın içerisinde korunması gereken ağaçlar olduğu için platformun büyüme noktası ağaç sınırına kadar alınmıştır.

Altındere Valley National Park Taşköprü Plateau-Seslikaya Way Tour Route Project

Şekil 10. Seyir terası 4

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Geçmişte askeri, dini, ticari ve sosyal amaçlarla kullanılan ulaşım güzergâhları bugün daha çok turistik amaçlı kullanılmakta olup, kültürel ve doğal mirasın korunması ve tanıtımı konusunda giderek işlevsel hale gelmektedir (Anonim, 2015). Bu alanlardaki tarihi ve kültürel mirasların varlığı alanların niteliğini ve ziyaretçi potansiyelini de arttırmaktadır. Rekreatif etkinlikler açısından değerlendirildiğinde yürüyüş rotaları ve dinlenme cepleri kullanıcı açısından daha çok tercih edilen etkinlik mekânlarıdır. Aksu ve arkadaşları (2017)'de, Altındere Milli Parkında yapmış oldukları çalışmalarında, Milli park alanındaki donatı elemanlarını; doğal, kültürel ve rekreatif peyzaj değerleri açısından incelemiştir. Çalışmalarında korunan doğal rekreatif alanlarının, donatı elemanları ile bir bütünlük ve anlam kazandıklarını, rekreatif etkinliklerin işlevini ve kalitesini arttıran özgün ve farklı donatı elemanlarının, alanın simgesel ögesi konumuna gelebildiklerini belirtmişlerdir. Bu açıdan seyir platformları belirlenirken, bir arazide görsel açıdan en net görülen alanlarda planlanmalıdır. Rekreatif açıdan değerlendirildiğinde bu platformlar farklı etkinliklerin alanda gerçekleşmesine olanak tanımakta, özellikle kırsal alanlarda manzara güzelliği açısından ziyaretçiler tarafından tercih edilmektedir. Öncelikle fotoğraf çekme ve manzara izleme amaçlı kullanılan bu alanlar aynı zamanda yürüyüş sırasında dinlenme noktaları olarak da işlev

yapmaktadır. Bu açıdan özellikle tarihi yapıları gören alanlarda seyir platformlarının konumlandırılması, ziyaretçilerin dinlenme ihtiyaçlarını da karşılayacaktır. Ancak bir alanın kullanım potansiyelinin artması, o alanın bozulmasına da sebep olabilecektir. Milli park sınırları içerisindeki rekreatif alanların plansız şekilde kullanımlarındaki artış milli parkları da olumsuz derecede etkileyebilecektir. Bu olumsuzlukları azaltmak için alanların yönetim planlarını, alanların mevcut potansiyellerine göre belirlemek gerekmektedir (Şahbaz ve Altınay, 2015). Bundan dolayı bu çalışmada alınan kararlar doğrultusunda doğal ve kültürel değerleri korumak öncelikli planlama kararı olarak ele alınmıştır. Yapılan çalışmada, alana araçlı girişin sadece yaylacılar için kontrollü olarak izin verilmesi önerilmiş olup, ziyaretçiler için ise doğal kaynakları koruma sınırları içerisinde yürüyüş ve bisiklet gezi yolu tasarlanmıştır. Planlanacak olan platformların yer seçimi Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü tarafından önceden belirlenmiştir. Belirlenen platformların doğal yapıya uygun olması için, yapı malzemesi olarak ahşap ve statik açıdan çelik konstrüksiyon kullanılmıştır. Alanda WC/lavabo, yeme/içme ihtiyaçları için hiçbir mimari yapının tasarlanması önerilmemiştir. Yürüyüş rotasının bitiş noktasında Orman ve Bölge Müdürlüğü'ne ait orman içi dinlenme alanı bu ihtiyaçları karşılamak için yeterli görülmüştür.

Teşekkür

Bu çalışmada Orman ve Su İşleri Bakanlığı 12. Bölge Müdürlüğü Trabzon Şubesi'ne katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Aksu Ö.V., Kılıç, C., Düzgüneş, E., Araz, N., & Öztürk, K. (2017). Altındere Vadisi Milli Parkı Kullanıcılarının Rekreatif Memnuniyetini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Ormancılık Araştırma Dergisi*, 4(1), 30-45.
- Aksu, Ö.V. (2015). Korunan Doğal Rekreatif Alanlarında Donatı Elemanlarının Tasarımları: Altındere Vadisi Milli Parkı Örneği. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 267-278.
- Albayrak, A. (2013). *Alternatif Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Anonim. (2014). Orman ve Su İşleri Bakanlığı 12. Bölge Müdürlüğü, Trabzon Şube Müdürlüğü Kayıtları.
- Anonim. (2015). Kültür Rotaları Planlama Rehberi, ÇEKÜL Vakfı- Tarihi Kentler Birliği Yayınları, Kılavuz Kitapçılar Dizisi.
- Anonim. (2015). T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Altındere Vadisi Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı.
- Arslan M. & Özdemir E.S.M. (2017). Kırsal Turizmin Fiziksel Sosyal ve Kültürel Etkileri Konusunda Halkın Görüşleri: Artvin Örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19(1),11-18.
- Atasoy H., Tekin E. & Küçük M. 1985. *Mer-yemana Araştırma ormanlarının toprak özellikleri ve haritaları*. Ankara: Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, Teknik Bülten No: 154.
- Ayan, S., Öztürk, S. & Yiğit, N. (2009). Karadeniz Bölgesi Milli Parklarının Korunan Alan Ağı Sertifikalandırma Sistemine Uygunlukları. *Kastamonu Üni., Orman Fakültesi Dergisi*, 9 (1): 66-79.
- Dinçer, F.İ. & Ertuğral, S.M. (2000). Kültürel Mirasın Korunması ve İstanbul İlindeki Tarihi Yapıların Turizm Amaçlı Kullanımı Üzerine Bir Deneme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11, 96-78.
- Eagles, P.F.J., Macool, S.F., & Hayres, C.D. (2002). *Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management*. Ed. Adrian Phillips, UK.
- Erdoğan, N. (2003). Çevre ve Ekoturizm. Ankara: Erk Yayıncılık.
- Eryılmaz B. & Zengin B. (2015). *Doğu Karadeniz Bölgesi İçin Sürdürülebilir Turizmi Destekleme Projelerinin Önemi Ve Bir Değerlendirme*. Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiri Kitabı, 211-220-Gümüşhane.
- Hill G.W., & Courtney P.R. (2006). Demand analysis projections for recreational visits to countryside woodlands in Great Britain. *Forestry* 79(2),185-200.
- Kervankıran İ. & Eryılmaz, A.G. 2016. Milli Parkların Turizm ve Rekreatif Faaliyetlerde Sürdürülebilir Kullanımı: Isparta İli Örneği. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39,151-182.
- Kervankıran, İ. & Eryılmaz, A. (2014). Isparta İli Milli Parkların Rekreatif Faaliyetlerde Kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29(1):81-110.
- Kiper, T. & Arslan, M. (2007). Anadolu'da Doğa Turizmi Kapsamında Doğa Yürüyüşü Güzergâhlarının Belirlenmesinde Örnek Bir Çalışma. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 4(2),165-174.
- Merdan, K. & Okuroğlu, M.S. (2016). Alternatif Turizm Çeşitlerinin Gümüşhane Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 961-984.
- Prifti, A. & Zenelaj, E. (2013). Challenges Towards Sustainable Tourism for Regi-

Altındere Valley National Park Taşköprü Plateau-Seslikaya Way Tour Route Project

- onal Development of Vlore Region". *European Journal of Sustainable Development*, 2(4), 285-292.
- Sakıcı Ç. 2005. *Maçka Altındere Vadisi Milli Parkının kaynak değerlerinin ve kullanımının rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi*. Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu, Isparta, 433-440.
- Sun D. & Walsh D., (1998). Review of studies on environmental impacts of recreation and tourism in Australia. *Journal of Environmental Management*, 53, 323–338.
- Şahbaz, R.P. & Altınay, M. (2015). Türkiye'deki Milli Parkların Rekreasyonel Faaliyetleri açısından değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(3), 125-135.
- Topay, M. 2004. Bartın Uluyayla Peyzaj Örneklerinin Rekreasyon-Turizm Kullanımları Açısından İrdelenmeleri. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 10(4), 359-365.
- URL 1. <https://www.csb.gov.tr/db/canak-kale/webmenu/webmenu57103.pdf> (erişim tarihi: 17.10.2017).
- Uygur, M. & Baykan, S. 2007. Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri. *Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 30-49.
- Yücel, M. & Babuş, D. (2005). Doğa Korumanın Tarihçesi ve Türkiye'deki Gelişmeler. *DOA Dergisi*, 11, 151-175.